

Redacția Administrativă:
Tipografia:
Branșov, piața mare Nr. 22
Căsuțe nr. 1000 nu se pri-
mesco. Manuscrisurile nu se re-
trimite!

Biroaurile de anunțuri:
Branșov, piața mare Nr. 22
Inserate mai primește în Viena
Sudolff, Mosse, Haasenstein & Volger
(Otto Mann), Jeny, Schölk, Alois
Wendl, M. Dukas, A. Oppel, J. Dom-
schery; în Budapesta: A. V. Gold-
berger; Anon. Kossuth-Dorner;
în Frankfurt: G. L. Damb; în Ham-
burg: A. Steiner.

Prețurile inserțiilor: o serie
garmondă pe o coloană 8 or.
și 80 or. Imbra pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarife și învoiașă.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 or. v. a. seu 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU LIV.

„Gazeta“ este în să-care și.
Abonamente pentru Ardeal-Unguria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și strălătațe:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrația, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 or. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 or. v. a. seu
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plădi
înainte.

Nr. 162.

Brașov, Luni, Marți 23 Iulie (4 August).

1891.

Brașov, 22 Iulie v.

Situațiunea parlamentară în Pesta devine din ce în ce mai încurcată și mai serioasă.

Ministrul președinte Szapary a mai făcut o încercare spre a îndupleca pe cei din stânga estremă la încheierea unui armistițiu. El a chemat la o conferință confidențială pe șefii partidelor și a propus celor din opoziția estremă un mod de soluțiune provisorică, pentru ca să se potă da vacanțe parlamentului până la toamnă.

Acastă încercare de apropiere a lui Szapary însă a rămas fără de nici un rezultat. Stânga estremă a desbătut în clubul ei propunerea domnului Szapary, care avea de scop să pună capăt obstrucțiunii și a respins-o declarând, că partida stânga estreme nu vrea să intre la nici o tocmelă, în ceea ce privește cesțiunile de principiu și că nu va tolera ca vacanțele parlamentare de veră să se aducă în legătură cu cesțiunile de principiu.

Este așadără, dovedit, că stânga estremă e hotărâtă a continua tactica ei de obstrucțiune.

Quid nunc? Acăsta este întrebarea cea mare, care face nu puțină bătaie de cap guvernului și partizanilor săi.

Cel mai sigur și poate singurul mijloc de a eși din impas ar fi dizolvarea dietei. Guvernul însă se teme de a pune în aplicare acest mijloc deocamdată, pentru ca nu cumva stânga estremă să câștige și mai multă țărâmă la alegeri, căci e mai mult ca sigur că stânga estremă ar exploata o eventuală dizolvare, ce a cauzat-o ea, ca o victorie a stăruințelor ei patriotice.

Din cauza acăsta se pare că cei mai mulți din partida guvernului sunt în contra soluțiunii prin di-

solvarea camerei. Folia guvernului „Nemzet“ și scrie în sensul acela, ca să se continue lupta cu opoziția estremă, pentru ca astfel obstrucțiunea ce o vor face independenții să reageze asupra masselor și să le dispună în contra stânga estreme; numai atunci, decă vor degenera lucrurile în parlament, propune „Nemzet“ de a se lua refugiul la ultima ratio, adică la dizolvare.

În sinul stânga estreme pare că mai predomină speranța, că guvernul se va vedea silit să ceda și a propune din propria inițiativă vacanțele de veră. Dér pôte că foile kossutiste accentuează acăsta speranță ca cea mai bună soluțiune, pentru că știu dinainte, că cabinetul Szapary se va feri cu orice preț de a da ocaziune a se crede, că a capitulat dinaintea stânga estreme. Mâne se așteptă o enunțiată decisiivă a contelui Szapary, din care se va vedea ce decisiune a luat cabinetul, ca să iasă din strimțore.

CRONICA POLITICĂ.

— 22 Iulie (3 August).

— La 30 Iulie, ministrul președinte Szapary a convocat o conferință în cauza reformei administrațiunii. La conferință au fost invitați președinții partidelor, și anume: din partea partidei „independente“ Daniel Iranyi, din partea partidei „liberale“ Frideric Podmaniczky, din partea opoziției moderate contele Albert Apponyi, ér din partea partidei dela 48 Gavrilă Ugron.

După constituire, ministrul președinte puse întrebarea, că ore cum s'ar pută asigura un mers mai regulat, mai neimpedat și mai repede al desbaterilor parlamentare, pentru ca astfel de o parte să li-se potă da deputaților un concediu pentru vară, ér de altă parte să se potă trece și la celelalte număröse și importante proiecte de legi, ce sunt

înca a se lua la desbateri. Totă-odată ministrul președinte își exprimă dorința, ca înainte de a se da concediul pentru vară, să se termine cel puțin desbaterile asupra capitulului 1 din proiectul pentru reforma administrațiunii.

Iranyi și Ugron au declarat, că ei nu pot să se pronunțe față cu cesțiunea acăsta înainte de a se consulta cu membrii partidelor lor. S'a convocat decă o conferință a partidei „independente și dela 48“, în care s'a adus o hotărâre de următorul cuprins: Partida independentă și dela 48, în ceea ce privește cesțiunile de principiu, „nu vré să se dimiță lua nici o pactare;“ în ce privește concediul pentru vară, partida nu suferă, ca acesta să se aducă în legătură cu cesțiunile de principiu.

Hotărârea acăsta i-s'a făcută cunoscută ministrului președinte, trimițându-i-se un extras din protocolul conferinței.

— Se asigură, că comisiunea de imunitate va trebui peste câteva zile să ia la desbateri afacerea dintre Ugron și Uselac, mai vortos fiind că rezolvarea acestei afaceri este urgită de toate părțile, chiar și din partea cerourilor celor mai înalte militare. La ședințele comisiei de imunitate probabile, că vor lua parte și miniștrii Szapary, Szilagy și Fejervary. În cercurile guvernamentale se crede, că afacerea acăsta nu s'ar țină de comisia de imunitate și de aceea e probabil, că acăsta se va pronunța pentru Ugron.

— Diarul „Narodni Listi“ scrie: În Rusia se observă un mare interes pentru expozițiunea din Praga. Frații noștri din cel mai mare și mai puternic imperiu slavice ne doresc pe noi, car stăm aici în Vest într'o luptă continuă, ca sentinela credinciosă a causei slave. Cu plăcere și cu o bucurie neprefăcută am primit știrea, că în curând vom avea să strângem mâinile fraților Ruși din Chiev. Er peste opt zile vor veni și frații noștri din Moscova. Intre aceștia se vor afla și doi aranjeri ai expoziți-

nei franceze din Moscova. Știrea acăsta frumoasă va îmbucura pe fii-care Cehi, în a căru vine curge sânge slav. Să vină frații noștri din marea și sfânta Rusiă și aici vor fi primiți în mod splendid. Înca de pe acum îi întâmpină simpatiile poporului ceh!“

— Diarul panslavist „Grașdanin“ scrie următoarele privitor la demonstrațiunile slavofile din Praga: demonstrațiunile slavofile din Praga le aduce în memoria Slavilor, guvernului austriac și Germaniei, antagonismul vecinic slavo-german. Ele dovedesc, că Cehii tineri nu sunt izolați cu simpatiile lor slave în Austria. Decă șefii celorlalte partide și fracțiuni slave din parlamentul austriac n'au curajul, ca să vorbescă ca Vaschaty, acăsta nu va să dăcă, că ei nu împărtășesc păreri Cehilor tineri. Ei simt și cugetă în toamă ca și Cehii tineri.

— La un banchet dat în onorea ministrilor englez în Maison-House, fînt marchisul Salisbury o cuvântare, în care dăse, că el nu cunoșce nici o perioadă, în care să fi fost de tărâm politica esterne mai puțin greutăți, ca acum, și în care să fi domnit o liniște mai mare în politica esternă. Oratorul dăse mai departe, că cesțiunea orientală încă nu e rezolvată și că visita escadre franceze în Portsmouth e o nouă și prețiosă garanție pentru pace și amicitia Franței. Amicii Angliei sunt toți aceia, car sunt amicii păcii.

— Cuprinsul telegramelor, ce le-au schimbat Țarul Rusiei cu președintele republicii franceze Carnot este următorul: Țarul Alecsandru telegrafă lui Carnot:

„Prezența splandidei escadre franceze în Kronstadt e o nouă dovadă despre simpatiile adânc, car unesc Franța și Rusia. Țin de o datorință a inimii să vă exprimă via mea satisfacțiune și vă mulțumesc pentru plăcerea sinceră, ce am ținut-o, primind pe viteji marinarii francezi Semnat: Alecsandru. Carnot telegrafă: „Sentimentele, ce Ma-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

5)

Carnetul roșu.

Novelă, tradusă de Moșul.

Înainte de ce bogatele și însemnatele monumente de artă fură transportate pe la începutul anilor 50. în eremitagiul de lângă palatul de érnă din Petersburg, aceste monumente erau aședate în palatul tauric, situat mai departe de centrul orașului dela Newa. Acum rămaseseră acolo ca curiosități numai nisele daruri făcute casei împărătesci în decursul timpurilor.

Cu toate acestea împăratul ținea la clădirea cea vechiă, ceea-ce dovedeau și desele lui visite ce le făcea acolo. De comun însoțit numai de un servitor bătrân, percurgea el localitățile palatului deodătu, cercetându-le împreună cu toate particularitățile lor.

Îndată după întâmplările povestite în capitulul întâi, împăratul apăr în palat și ceru să-l conducă prin odaile singuratiche. După ce părăsi sala bogată în care favoritul Potemkin odinoră dea stăpâni sale petreceau cele mai strălucite, se duse spre micile odăi, ce se înșiră d'alungul coridorului.

Cu o sută de ani înainte de asta își petreceau pe aici deii șagalic ai amoralui, fiind martori la toate acele mici scene idilice ce se petreceau aici pe timpul domniei Catarinei a II. Astăzi toate acestea dispăuseră. În locul petrecerilor nebune și a bucuriilor destrăbălate pășise acum în localitățile acăstea liniștea tréză a abandonării.

La un semn al împăratului, servitorul însoțitor rămase în coridor în timp ce împăratul intră singur într'o odă mică, mobilată în stil rococo.

Printre perdelele verzi întunecate, lumina zilei se silea aprôpe înzadar și străcôre rațele sale. Ferestile fiind ținute închise, se produse în odă un aer greu înădușitor, care îngreună respirarea împăratului. Însă nu numai aerul acăsta fu cauza, care-l irită, ci a trebuit să fiă și un alt motiv, care a întipărit pe fața serioasă a puternicului Țar espresiunea neliniștei. Câteva minute privi el nehotărît jur împrejur prin odă pândind să audă vre-un sgomot prepuzitor.

De toate părțile tăcere profundă.

El sa apropiă de un armer mic, zidit în perete și privia îngădurat la

ornamentele și arabescurile minunate pe car în secolul trecut le sciu face oiselerii cu o mână așa de dibace.

Împăratul scose o legătură mică de ohei, dintre car luă pe cea mai mare și o băgă în încuțore. După puțină osteneală pută să o învêrtă în zarul ruginit și îndată săriră amândouă ușile cele mici și se vedură mai multe pachete micuțe puse fii-care în alte învelșuri.

— „Cu voi să dormă și carnetul misterios al Czrynowsky-i. Pôte că rămâne îngropat și uitat aici, ca și toate celelalte singularități, amintiri de tinerețe și de alte momente însemnate din viața mea.“

Când alunecă cuvintele acăstea peste buzele împăratului, el scose din rocu o cuvântă mare, țepănă, în care se afla un obiect mărișor în patru cornuri, pe care-l aședă cu precauțiune în lăuntru.

Împăratul respiră adânc, ca și când scăpându-se de pachet. S'ar fi eliberat de o grea sarcină. Cu ore-care plăcere luă acum câteva pachete, ce steteau lângă oaltă, ceți etichetele lor și-apoi închise éra ușa cu multă precauțiune.

Deodată îl spăria un sgomot par-

ticular. I se pără că o umbră alunecă pe lângă perete, fășând într'o haină de mătăsă pe covorele cele grele. Numai decătu se întorse și și îndreptă cu agerime privirea spre colțul odăii, din care venise sunetul suspect. Un geam spart și ușa puțin deschisă făcu să se producă un curent, care mișca pe lângă perete o bucată de hârtie îmboțită.

Ce e drept, împăratul zîmbi la observarea acestui mic incident; cu toate acestea însă îl cuprinse ore-care neliniște, încât observă, că i-se sbate inima.

Precum, de comun în momente de iritație, împregiurarea cea mai neînsemnată pôte să scôtă din cumpăt chiar și o fire forte tare, astfel s'a întâmplat de astădată și cu Țarul, pe care-l împresionă nu numai sgomotul hârtiei, dér cu deosebire împregiurarea, că deodată a găsit deschisă ușa despre care scia pozitiv, că puțin mai înainte o închisese.

O roșă provenită din mâni se ivi în fața Domnitorului, nemulțumit cu cele întâmplate. Mișcat el bătă cu piciorul în pământ. Ar fi dorit să și

iestatea Vóstră ați avută bună-voința de a le esprima din incidentul prezentei escadre noastre, ne-au mișcat foarte tare. Bravii noștri marinari nu vor uita *primirea amicală*, de care a fost împărțită. Mulțimesoș Maieștății vóstre pentru acesta și sunt fericiți, ca să vedă în acésta o dovadă strălucită a simpatiorilor adâno, carî unescú Rusia și Franca. *Carnot.*"

— In 29 l. o. a plecatú regele Sêrbiei dela Chievú în călătoria sa spre Petersburg. Telegramele ce sosescú din Chievú și Moscva, spunú, că tînêrú rege e întîmpinatú pretutindenea cu însuflețire și urale la adresa Sêrbiei. In 29 sêra a sositú în vechiulú orașú alú Ţarilorú, în Moscová, unde fú primitú la gará de guvernulú Sergiu Alexandrovic. Mai întéiu l'au felicitatú și după-ce i-au oferitú pâne și sare, i-s'au prezentatú notabilitățile și auctoritățile de față. Dela gará a trecutú între uralele poporațiunii la palatulú Kreml, unde fú felicitatú din partea marei principese Elisabeta Fedeorovna. După prânđu au eșitú la plimbare în parculú orașenescú, ca să asiste la artificii. Cu acestú privilegiu, întregú orașulú era splendidú iluminatú. Regele a telegrafatú d'acoi Ţarului, mulțumindu-i pentru simpatia primire, de care e împărțitú în călătoria sa prin Rusia. Ţarulú i-a răspunsú totú pe cale telegrafică, esprimându'și bucuria, că nu peste multú îl va puté saluta în însași casa sa.

Escadra francesă în Kronstadt.

Consiliulú comunalú (duma) din Petersburgú a datú în onóra oșpeilorú francesi unú prânđu, la care s'au făcutú ovațiuni imponente. Pe stradă mulțimea striga „hura!” și împedea comunicațiunea cu trásurile, așa încátú oșpeții de abia puturá rîbi prin mulțime. Edificiulú consiliului comunalú era splendidú decoratú. In sala banchetului se afla, afará de portretulú Ţarului, și unú bustú de marmorá alú lui Carnot, apoi stêgurí francese și rusesoș, pe carí se vedeau literile R și F, împreunate și împodobite cu frunze de laurí.

Dupá ce se ridicarú mai multe toast, se ridicá primarulú orașului și luá unú pâharú mare, pe care-lú umplú cu vinú și din care apoi beaurá toți cei de față în *semmă de înfrățire*.

In decursulú banchetului, se continuau pe stradă ovațiunile mulțimei; admiralulú Gervais eși pe balconú și cu capulú descoperitú salutá mulțimea, care isbucni în nesfîrșite strigáte de bucuria.

Duma din Smolensk salutá pe oșpeții francesi pe cale telegrafică. Oficierii francesi aduserá scirea, că praporii luáți in

résboiulú orimeicú vorú fi dați îndêrêtu Rusiei în ziua onomastică a împărătesei.

La acestú banchetú s'au ținutú toast în sănătatea Ţarului, a președintelui Carnot și apoi s'a cântatú imnulú naționalú rusesoș și marseillaisa.

Municipiulú orașului a dăruitú oficerilorú francesi unú paharú de argintú, din care au beutú ambasadorulú francesú Laboulaye, admiralulú Gervais primarulú Lichatceev și ministrulú de interne și ce-lú de comunicațiune.

Reuniunea comercială din Kronstadt a datú unú banchetú în onóra oșpeilorú francesi. Admiralulú rusesoș, Kuprianov a ținut următoarea vorbire: Sentimentele noastre mai adêncú, decâtú valurile mărilorú noastre. Ca bêtânú marinarú, care am visitatú de multe-ori porturile francese, sunt maritorú alú simpatiei Franciei pentru Rusia. Permiteți-mi așa-dêrá să ridicú pâharulú meu pentru durabilitatea și reciprocitatea sentimentelorú ambeleorú națiuni".

Admiralulú Gervais, arátându spre stindardele rusesoș și francese, pe carí erau literile R și F, dișe: „Priviți literile aceste, carí stau una lângá alta. Aceste litere suntú inițialele Franciei și Rusiei. In armonia acésta a colorilorú naționale zaoe unirea, înrudirea de caractere a acestorú doué națiuni: Rusia și Franca. In numele Franciei declarú, că acésta țêrá are sentimente de amiciție adêncú înrădêcinate față de țêra D-Vóstrá cea mare".

La unú prânđu datú de cătrá oficerii de artilerieá, ridicá admiralulú Gervais unú toastú în onóra împêratului și a împărătesei, apoi în onóra marelui duce Vladimir și Michail. Apoi dișe: „Béu în sănătatea armatei rusesoș și dorescú, ca să se acoopere cu laurí noi, când Dumneșeu o va chiama la luptá pentru apêrarea patriei". Apoi ținú unú toastú și admiralulú Brylkine, căruia îi răsponșe admiralulú Gervais. Cuvintele din urmă le rostí acésta în limba rusescă, ceea ce provocá unú entusiasmu de nedesorisú. Generalulú rusú Staden, îmbráțișá pe admiralulú Gervais, care primi manifestațiunii de simpatia din tôte părțile Rusiei.

SCIRILE ĐILEI.

— 22 Iulie (3 Augustú).

Iubileu. Regimentulú de infanteria No. 2 Alexandru I, împêratulú Rusiei, care se aflá în garnisoná în locú, își va sêrba în 13 Augustú n. c. iubileulú de 150 de aní alú existenței sale. Programulú e următorú: 1). In presêra de 13 Augustú: Iluminarea casarmei negre și a casarmei de castelú. La 8 ore sêra: Retragere cu musică. 2). In ziua festi-

vității: La 5 ore dimineța reveille cu musică. La 8 ore serviciu divinú pe terenulú de lângá promenada de josú. — După aceea vorbirea colonelului. Soldații vorú fi ospetați. După prânđu excursiune la „Fântána popii", unde își vorú petrece soldații regimentului. La serviciulú divinú, precum și la petrecerea dela „Fântána popii" este invitatá poporațiunea orașului Brașovú cu distinsá onóra.

Salonulú stereoscopú. Astăzi și mâne se va vedé „Vița și patimile lui Isusú Christosú". Atragemú atențiunea cetitorilorú asupra acestorú interesante tablourí.

Petrecere cu dansú se va da în Branú Sâmbăta viitoare, cu ocasiunea adunării despărțemêntului Asociațiunii. Venitulú petrecerei e destinatú pentru fondulú Asociațiunii. Ofertele se vorú chita pe cale qiaristică. — După cum ni-se împărțáșese, atátú adunarea, câtú și petrecerea promitú a fi bine cercetate.

Cancelaria de avocatú. D-lú Dr. Ioanú Popescu face cunoscutú, că și-a deschisú cancelaria sa de avocatú în Reghinulú sâsescú, strada principală (piață) Nr. 228.

Inteligența romană din Reghinú și jurú, invitá la petrecerea de vará îndatinatá, ce se va arangia la 10 Augustú st. n. în sala promenadei. Venitulú curatú este destinatú pentru ajutorarea școlei române din locú.

Prețulú întrării: de persóná 1 fl., de familiá până la 3 membri 2 fl., de familiá peste 3 membri câte 70 cr. de persóná. Inceputulú la 7 ore sêra. — Reghinulú sâsescú, 31 Iulie st. n. 1891. Pentru comitetú: Patriciu P. Barbu, președinte. Petru Gora, vice-președinte; Petru Uilăcanú, cassarú; Simeonú Zehanú, secretarú; Demetriu Moišinú, controlorú. Ofertele se vorú chita pe cale qiaristică.

In contra colerei. In Orientú colera continuá a bântui în dimensiuni mari. Intre cei morți de colerá se aflá și consululú rusesoș din Dseddah, Ibrahimoff. In vederea pericolului, ce amenință totú mai multú, ministrulú ungurescú de comerciu cu data de 25 Iulie a datú o ordinațiune cătrá comandamentulú de mariná din Fiume, prin care impune, ca tôte corăbiile sosite din portulú Egiptului să fiá supuse la o strictá cercetare medicală.

Din dieta ungeresca.

In ședința dela 1 Augustú a dietei ungeresce, ministrulú președinte Szapary a răspunsú la mai multe interpelări.

Mai întáiu elú a răspunsú la o interpelare a lui Ivor Kaas, care ceruse, ca pe speșele statului să se înființeze în Budapesta unú alú patrulea teatru ungeresoș. Ministrulú declará, că elú nu aflá cu scopú ca să se înființeze încá unú teatru pe speșele statului, deórece și acum statulú jertfesece pentru teatre *mai bine de 300,000 fl. lu anú* și atáta e de ajunsú din partea lui, deórece suntú încá multe alte instituițiunii culturale, carí reclamá ajutorulú statului.

La interpelațiune privitoare la înființarea teatrului germanú în Budapesta, ministrulú se provocá la § 1 alú articolului de lege XXXI din 1848, după care concesiunea pentru înființarea teatrelorú, cade în cerculú de competență alú magistratelorú orașenesoș, êr în înfeșesulú articolului de lege XXXVI din 1872, hotărîrile privitoare la concesiuni pentru înființarea de teatre, nu suntú numêrate între cele, ce au lipsá de aprobarea guvernului. Ast-feliu ministrulú arátá, că elú ca ministru de interne nu are dreptulú de a anula hotărîrea, prin care magistratulú orașenesoș alú Budapestei a datú concesiunea pentru înființarea teatrului.

In ce privesece interpelațiune lui Ivor Kaas în privința petiției Germanilorú cătrá monarchú, ministrulú răsponșe, că guvernulú pôte fi răsponsabilú pentru faptele sale, dêr nu pôte fi răsponsabilú și pentru faptele singuracilorú indiviđi, cu atátú mai vêrtosú nu, fiind-cá guvernulú nici n'a avutú ocasiune de a se amesteca în afacerea acésta.

In ce privesece societățile germane ambulante de cântări, ministrulú-președinte răsponșe, că decá aceste societăți au luatú în capitala Ungariei așa mari dimensiuni, acésta s'a pututú face numai pe basa concesiunii, ce li-s'a datú din partea magistratuluiú orașenesoș și ele stau totdeuna sub aspru controlú polițienescú.

„Propagarea maghiarisării în Budapesta n'are lipsá" — dișe ministrulú — „nici de tutoratú, nici de protecțiune; aduceți-vé aminte, înainte de asta numai cu 20 de aní la ce gradú se afla maghiarisarea și spiritulú patrioticú în Buda și în Pesta și cum s'a dezvoltatú acestú spiritú de atunci și până acum?.. Ori și cine șoie, că între cetățenii capitalei este atátú de generalizatá alipirea cătrá ideia de statú și propagarea maghiarisării a luatú dimensiuni atátú de mari, încátú acésta se pôte constata în generalú."

Cátú pentru interpelarea lui Kaas privitoare la maghiarisarea comerțului ministrulú de comerciu Baross răsponșe, că elú va nisui și în viitorú ca în fruntea comerțului să stea persóna „patriotică"; dêr observá, că cea mai mare parte dintre corporațiunile comerciale

verse mânia, dêr nisce lovituri rágușite și misterioșe, ivite pe neașteptate, făcúrá să se sgudue clădirea și pentru momentú îi suprimarú vorbirea. In primulú momentú se gândise la explôsiunea unei mine, séu la altfelú de atentatú, repețindu-se însé sgomotulú nehotărítú în tempo regulatú, se mai liniști și érá-și își dobândi starea normală.

Elú strigá pe servitorulú.
— „Ce felú de lovituri suntú acestea?"

— „Maiestate, este mașina aședată în suterană, construitá cu 30 de aní înainte de asta, de unú tehnicú din Moscva și numitá *perpetuum mobile*."

— „Și de ce o punú în mișcare tocmai în momentulú acesta?"

Servitorulú dete misteriosú din umerí.

— „Lucrulú ásta nu și-lú pôte omulú esplica."

— „Cum așa?"

— „Aní întregí mașina odihnesce, apoi deodată începe să lucre timpú mai îndelungatú, cêsuri întregi, minute întregi. Nimenea nu șoie cum se întêmplá juorulú acesta."

— „Atunci să se chieame tehniculú să o reguleze."

— „Acela a muritú îndată după predarea mașinei."

„Dêr se vorú găsi dórâ mai mulți ca elú."

— „S'au și făcutú încercări din partea mai multora, carí au fostú consultați, dêr toți au declaratú, că de locú nu se pricepú la construcțiune mașinei."

Urmá o paușă scurtá în timpulú căreia împêratulú privia în modú scrutatóru la bêtânulú servitorú.

Hártia de lângá pãrete éráși începutú joculú neburnú în colțisorú și loviturile înádușite străbãteau acum în tempo mai grăbitú la urechile celorú doi ascultători.

— „Sé mergemú!" zori împêratulú, după ce mai întéiu incuí iute armarulú celú micú. Nu se simțiá bine în odaia, și apoi îlú cuprinse unú sentimentú particularú, ca și când ar audí pe rãposata contesá Czrynowsky repețindu cuvintele: „dă-mí parola ta împêrătescă, în locú de jurámêntú, că spre binele têu propriu și pentru linisceea ta nu vei umbla să afli secretulú."

Schimbátú în modú bătêtorú la ochí și indispusú, împêratulú apãrú după câteva minute în palatulú de érná și ajunsú aici, ordoná să-lú lase singurú.

Monarchulú, carele pe câmpulú de bătăia privia mórtea cu fruntea liniștitá, acum de misiunea luatá asupra-și și de împrejurările legate cu ea, era așa de mișcatú, încátú a avutú trebuintă de-o odihná de mai multe ore, pentru ca să-și mai pãrdá din nervositate.

In depãrtare cam de o órá dela marginea Moscovei, nu departe de linia drumului de ferú, se aflá îmbrăsciate case mici, singuratece, construite de speculanți în vederea întinderii orașului. Cam cu șêse aní mai nainte clădisse în părțile aceste și veduța Tichomirow o astfel de casă. Nevêrsatá în treble de bani și creditú, ea în scurtú se vedú încărcatá de datorii, și ca să scape de creditorí fú silítá se amaneteze casa pentru 2000 de ruble unui usurarú, căruia i-o și vëndú mai târziu. La proprietarulú de acum, Cononow, veni curêndú după-aceea unú bãrbatú cam de treideci de aní, care cu unú biletú de legitimare dela deregêtoria

din Saratow, dovedi că îlú chiamá Schorucow. Elú nu se ciondráni multú pentru prețú și cumpêrá casa îndată cu doué mii trei sute cincí decí de ruble.

Locuitorilorú de prin prejurú nu le bătú la ochí schimbarea proprietarului, fiind-cá elú se ducea regulatú din casá și se întorcea érá la anumitú timpú. Pe femeia lui adevêratú oá o vêsúrâ numai de câte-va ori, fiind-cá trãia foarte retrasá, dêr acele puține-ori furá de ajunsú ca să-i încredințeze, că dênșá este o frumșeță. Acuși însé noulú proprietarú își curmá eșirile și începú a-și întocmi casa, ca să pótá locui în ea, pentru-cá era foarte negrijitá. Aici érá nu bătú nimenui la ochí, că la casa, care avea unú etagiu, începú elú să sape o pivniță, la care îi ajutá mai întéiu unú pãzitorú dela drumulú de fierú cu trei lucrători. Mai târziu în loculú lucrătorilorú, venirá alți indiviđi.

Luorarú la pivniță de pe la începutulú lui Octomvre și cu tôte că trecuse și jumêtate din Novembre, totuși ómenii vedeau, că în fiá-care đí se mai scóte pãmêntú din pivniță.

sunt autonome și pe cale autonomă își aleg și conducătorii lor. Incătu fi este însă rezervat guvernului dreptul de întărire, Baross promise, că pe cât îi se va oferi ocaziune, se va îngriji, ca numai alegerea acelor funcționari să fie întărită, cari oferă destulă garanție în privința „patriotismului” lor.

Ivor Kaas se declară în cea mai mare parte nemulțumit cu răspunsul lui Baross, deoarece el ar dori, ca Baross să nu suferă în Budapesta nici o firmă scrisă în limba germană; în comerț ar trebui să fie impusă limba maghiară; nu-i adevărat, că societățile germane de cântări n'ar fi periculoase din punctul de vedere național, el numără 29 de asemenea societăți ambulante, cari numai nemțese delectează publicul din Budapesta etc. etc.

Dieta luă la cunoștință răspunsul lui Baross, și cu privire la răspunsul lui Szapary a rămas să se decidă în ședința de Marți prin votare nominală, decă e, ori nu e a se lua la cunoștință.

Din diecesa Oradei mari.

(Fine.)

Nu ne putem dăra niciodcum mira, decă în asemeni împregiurări anormale și odioase patronul și guvernul diecesan, pierdându din vedere dreptul lor de a controla institutul, pe directorul și corpul didactic, gimnaziul „diecesan” fu spus unei oatastrofe în care și-a pierdut caracterul său național imprimat lui până acuma de toți patronii temporali.

În acest abis a fost adus gimnaziul gr. cat. român din Beiușiu, de presinte însă gimnaziu „diecesan” prin indoliența patronilor temporali și a guvernului diecesan, și din altă respect prin faimosul fost diriginte, a căruia activitate va forma pentru totdeauna cea mai tristă pagină în istoria institutului diecesan; atunci, când decretul V. al sinodului ținut în Oradea-Mare la anul 1882 ne spune învederat: „*Fiindcă acest gimnaziu cu limba de propunere română... stă sub supra-inspecțiunea patronilor temporali... supra inspecțiunea se exercita de patronii legitimi după putință și împregiurări imediată, sau mediată prin comisarii episcopesci delegați, de sine înțelegându-se dreptul regiu de suprema inspecțiune.*”

În acest abis a ajuns institutul nostru atunci, când afară de decretul sinodului, dreptul de control și de cercetare disciplinară îl asigură Patronilor temporali ai institutului și § 39 din legile școlastice aduse la anul 1883 articolul de lege XXX, unde dice „*A főpapok és szerzetes rendek által fen tartott vagy ellátott középiskolák ta-*

narai, a főpapok és a rend fegyelmű hatósága alatt állanak.

Adecă „*Profesorii din institutele susținute sau prevăzute de arhieriei sau călugări stau sub potestatea disciplinară a Arhierierilor sau a ordului Călugărescă.*”

Câte acuzări nefundate, câte insinuări false și necualificabile s'ar fi putut delătura dela institutul „diecesan” și dela corpul didactic, decă Patronul și guvernul diecesan se folosia de dreptul de supra-inspecțiune și controlă și lua parte la toate investigațiile cele ordonate de ministrul cu delăturarea Patronului, căruia singur îi compete dreptul de cercetare disciplinară, după cum am arătat mai sus.

Din aceste ne vom convinge pre deplin, că nici Patronul institutului n'ar fi fost adus asemenea sentință draconică față de profesorii demisionați din institutul atunci, când din propria esperiență s'ar fi fost convins, cumcă nu s'a putut adevări nimic pozitiv în contra profesorilor, precum a arătat învederat, ca lumina soarelui, atitudinea negativă a guvernului unguresc, care n'a fost în stare ca să producă un singur argument real în contra atitudinii corpului didactic, decât numai presupunerii și suspiciuni nefundate.

În asemeni cazuri s'ar fi zdrobit de o controlă severă și cornele insinuatorilor nerușinați și malițioși, vedându că trebuie totodată să argumenteze ce au afirmat, și nu ar fi avut cutezanța temerară de a se folosi în acuzările lor de expresiuni ca aceste: se aude; se vorbește, spună omenii ș. c. l. ci nepunându dovedi nimic pozitiv, și-ar fi retras cornele și retrăgându-se cu rușine, s'ar fi domolit.

Când—din considerațiile memorate, cari ating interesele cele mai vitale ale institutului nostru și ale corpului didactic — venim a da expresiune publică bucuriei, ce-o sîmțim din incidentul, despre care am vorbit la început, și a aduce tributul nostru de mulțămire Ilustrului prelat pentru viua interesare ce-o manifestă ou această ocaziune față de institutul nostru „diecesan”, — totodată cutezăm a spera, că această supra-inspecțiune și controlă în viitor nu se va restringe numai exclusiv la esamenele de maturitate, ci se va estinde și la esamenele de clase, ca așa Prea Sînția Sa prin comisariul său episcopesc să-și poată câștiga o iconă fidelă, atâtă despre starea instrucțiunii, cât și despre atitudinea și purtarea profesorilor, cărora le este încredințată sörtea generației viitoare.

Și pentru ca toate acestea să se poată duce în îndeplinire, ar fi de dorit, ca unul dintre domnii Capitulari să se ocupe exclusiv numai cu cauzele noastre

școlare, și care fiind în prima linie responsabil pentru controlarea progresului cultural al diecesei noastre, ar ave totodată de datorință de a studia toate afacerile școlare, ca așa în consistorele, ce se vor ține, să poată pleda pe lângă cauza instituției în interesul înaintării culturii noastre naționale cu mai mare interes și precisiune, decât cum s'a întâmplat în trecut.

În urmă pentru prosperarea intereselor vitale ale diecesei noastre ar fi de dorit, ca punându-se capăt odată neînțelegerii regretabile, ce există în clerul nostru și sădindu-se conțelegerea și iubirea frățească, *toate afacerile publice de interes general să se pertracteze în fața diecesei întregi*, după cum se întâmplă această și în alte diecese; numai atunci vom pute privi cu sufletul liniștit la prosperarea în viitor a diecesei noastre pe toate terenurile culturale, morale și economice-naționale.

Dee bunul Dumnezeu, ca în viitor să auzim numai de bine, și să se realizeze speranțele, ce le are clerul nostru în Ilustrul său Prelat.

Așa să fie!

Sinodanul.

Tușnad, 28 Iulie.

Sesonul meu de cură de astă-dată e foarte scurt. Am sosit Sâmbătă dimineața și mâne, Miercuri, plecu deja. Cu toate acestea am vădit și am auzit lucruri, ce pot să intereseze și pe cei ce n'au fost de rândul acesta aici.

Lume este în est-anul foarte mult. Abia câte-va odăi mai sunt neînchiriate. Intreg publicul fus este cuprins de o desperațiune completă, pentru-că până er timpului a fost de tot miserabil. Frig și ploie în continuu. Mulți vorbeau de plecare.

Er mi-a venit curios, că sosind o familie din România, luându și curțir, cea dintău întrebare li-a fost: *der unde sunt sobele (cuptorele) din odaia?*

Adevărat, că până acum n'ar fi stricat să fi fost încălțite odăile. Aici însă înzadar cauți după sobe. Tușnadul nu e întocmit pentru erna, ci pentru vără.

În sfârșit, d'aici înainte sunt semne de vreme frumoasă.

Comisarul de băi, Dr. Miklosy, un bărbat tiner (până-acum erau tot bătrâni comisari), care scie românește și nemțese, mi-a spus, că deja sunt înscriși preste 1500 indivizi.

În casină sunt numai două diare românești: „Gazeta Transilvaniei” și „Românul”. Publicul român put preține să se mai aboneze câteva.

N'am făcut escursiunile obligate la minunile din apropierea Tușnadului, adecă la „*lacul Sânt-ana*” și la „*Bădos*”, der despre acestea s'a scris destul.

Apröpe minunl însă mi-se pară schimbările ce s'au făcut în anul acesta chiar în Tușnad. Cum intri, la dröpta pe șosea este o fântăna de apă dulce, cu cumpănă, adevărată binefacere pentru drumari, lângă ea altă fântăna cu apă minerală, mai bogată ca fântăna principală. Ambele bine îngrițite. Er pădurea din stănga din spre Olt, unde se află fântăna principală, gândesc, că a schimbat o zină din poveste. Mai nainte conduceau spre fântăna două cărări strimte, brădetul fiind foarte des. Pe amândouă și-se acăța pălăria și hainele de crengi. Astădi din drumul principal până la fântăna conduce o șosea spațioasă și ridicată, ca drumul de țără, er d'asupra fântănei se ridică un pavilion mare și frumos. De asemenea pădurea este îngrițită ca un parc.

Toate aceste îmbunătățiri, cari pentru Tușnad sunt neprețuite, au costat mii de floreni, ce se datoresc liberalității foarte largi a comersantului român din Brașov d-lu *Tache Stănescu*, care ou tot dreptul s'ar putea numi Mecenatele Tușnadului. Grădina și paroul de lângă casele d-lui Stănescu sunt de o frumoseță deosebită, cari merită să le viziteze ori-oine vine la băi.

Adunarea generală a societății bailor din Tușnad, ținută Duminecă, cu mare însuflețire a luat la cunoștință îmbunătățirile prodigioase și bine-făcătoare ale d-lui Stănescu și a hotărît, în unanimitate, ca în viitor noua fântăna minerală să se numească „*fântăna Stănescu*”, er pădurea ou șoseaua și pavilionul cel nou „*parcul Stănescu*.”

Tot în adunarea această s'a hotărît, ca statutele cele noue a le societății, care e compus din Maghiari, Români și Germani, să se tipărească în toate trei limbile.

Nicu.

DIVERSE.

Un regat pe 12,000 franci. — Curierul din Tahiti, care a sosit la San-Francisco la 27 Iulie st. n. aduce scirea despre mörtea regelui Pomaré, întâmplată la 15 Iunie trecut. Se scie, că Franca anexase acest arhipelag la 1880; însă, în urma unor înțelegeri, regele trebuia să urmeze de a domni până la mörtea sa și să primescă o listă civilă de 12,000 franci. Pomaré odată mort, Franca este singură stăpână a insulelor; prinopele Kinoo, moștenitorul presumpțiv al tronului, a renunțat dela drepturile sale în schimbul unei sume de 12,000 franci.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil interinal: Gregoriu Maior.

Fiindcă femeia părăsia casa numai pe timp foarte scurt, și și atunci numai însoțită de bărbatul ei, și fiindcă ferestrele, cari totdeauna erau astupate cu perdele, erau curate ca cristalul, vecinii erau de credință, că ea este cu totul absorbită în economia casei și că ea duce o viață familiară prea fericită ou soțul ei. Și totuși une-ori cei doi soți nu erau tocmai așa izolați de ceialalți locuitori ai Mosovei; pentru-că s'era și noptea veneau adesea echipaje ou oșpeți. În Petersburg, cum și în Mosova, nu bate tare la ochi umbrelul de nopte, pentru-că cinele și petrecerile imprumutate și-le dau unii altora mai ales noptea.

Era la 20 Novembre 1879, când pe la ora unu după mezul nopții se despărți de proprietarul nostru o societate mică de patru domni.

Intorcându se el era în etagiul prim, cu bucuria prinsă mâna tinerei și frumoșei femei și dișe suspinându a dencu:

— „Decă e gata bateria electrică, atunci toate sunt bine pregătite.”

— „Mina e gata?” întrebă femeia.

— „Până în amănuntele cele mai mici... greu lucru, pentru-că pământul e nefavoritor și de aceea canalul a trebuit să-l ducem în zigzig, ca să ocolim vinele de petri, ce ni-se puneau în cale. În noptea această, am ridicat la capetul lui un părete gros de petri și dinamită din buteliile de fier, ce le ținem gata de mult, le-am așezat la locul convenit și aparatele de aprins le-am pus în legătură cu cele patru sirme izolate.”

Ochii frumoșei femei începură a schinteia într'un foc fieros, când întinse bărbatului mâna și-l trase la sine pe perinile cele umflate.

— „Unicul bărbat, care până acum a arătat ună ouragiu neînduplecabil. Nu pe nedrept se numește amicul meu Leo... Leo, pe d-ta te-a destinat Provedința, ca să schimbi sörtea Rusiei, despre ceea ce în clipita acesta nimeni nu are nici o presimțire.”

Ea înghiți însă câteva pahare de șampania infocată și-l sili și pe el să facă asemenea.

Intr'o flacăra s'elbatocă sclipiau privirile femeii, ală căreia pulsul, bändu

lichidul spumegător, se aprinse și pieptul i se ridică într'un chip pătimaș.

— „Spune-mi, Leo, decă într'adever d-ta întreprinși această faptă cutezată, în care-ți este în joc capul, numai din motiv, ca să faci patriei un serviciu?”

— „La început pentru mine nu era altă motiv. După eliberarea și fuga mea din pușcăria dela Kiew, eu singur m'am oprit să îndeplinesc această faptă cutezată, după planul meu.”

— „Ei, și-acum?” numele de „Leo” plăcă fără voiă, privirea în jos, privirea nimicită și pasionată, ce fulgera din ochii sirenei.

Ea 'lu apucase de mână.

Ca o sguidire electrică îi pătrunse tot corpul.

— „Să fiu sincer, contesă?”

— „Leo, din mîntea d-tale să a lungi pentru tot-deuna pe contesa. Eu sunt copilă din același popor, de care se ține și amicul meu. Eu nu sunt mai mult femeia bărbatului, care se clătina ca trestia. Vreau să fiu liberă, ca pasărea în aer; liberă, cum se cuvine

să fie omul și nu vreau, ca faptele mele să fie legate în cătuși, ce le aduce ou sine jugul căsătoriei. Cele din urmă consecințe ale tendințelor noastre vor nimici și această instituția învechită prin pop și bonț!” — Acum vorbește, Leo.”

— „Mai este fără indoală, și un altă motiv pentru faptele mele, motiv despre care presupuneau, că nu lă voi pute rosti nici odată. După-ce însă din gura d-tale am auzit păreri, cari și lucrurile în aparență nerealizabile le lasă să apară posibile, cutez a-lă spune.”

Plină de așteptare, femeia, care în focul pasiunii ei era încodată așa de frumoasă, își plecă capul încadrat în ne-gru, dinaintea vorbitorului și privea la el, ca și când n'ar fi vrut să perdă nici o vorbă.

— „Posesiunea... d-tale..”

— „Leo al meu!”

— „Magdalena mea!”

(Va urma.)

*) Popi superstițioși. Chinezesc: evla vioși.

Cursul pieteii Braşovului.

din 3 Augustă st. n. 1891.

Table with 2 columns: Item (e.g., Bancnote româneşti, Argintă românească) and Price (e.g., 935, 9.36).

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta de argintă austriacă, Renta de hârtă austriacă) and Price (e.g., 92.35, 92.35).

Cursul la bursa din Viena.

din 1 Augustă a. c. 1891

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta de aur 4%, Renta de hârtă 5%) and Price (e.g., 104.45, 101.70).

DE VÂNDARE.

In strada Cimiterilor din Braşov, Nr. 10 nou (1448 vechiu), în apropierea Gimnasiului român...

Avisul d-loru abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal...

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa lămurită și să arate și posta ultimă.

ABONAMENTE la „GAZETA TRANSILVANIEI“ Prețulu abonamentului este: Pentru Austro-Ungaria: Pe trei luni 3 fl. —

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 20 Iulie 1891.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, etc.) and train times.